

An aerial photograph of a city grid, likely Barcelona, showing a central circular area (Eixample) surrounded by a grid of streets. The image is in black and white with a dark, moody tone.

MIQUEL BAUÇÀ

EL CANVI

Des de l'Eixample

Empúries

narrativa

Miquel Bauçà

El Canvi

Des de l'Eixample

Editorial Empúries
Barcelona

© Hereva de Miquel Bauçà, 2016

Primera edició: juny del 1998
Segona edició (revisada i amb nou format): febrer del 2016

© d'aquesta edició: Grup Editorial 62, s.l.u.,
Editorial Empúries
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Víctor Igual
Impressió: Bookprint
DIPÒSIT LEGAL: B. 29.236-2015
ISBN: 978-84-16367-18-4

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats

A

abassegar. Sembla que sigui una de les passions majors dels humans.

abastar, no. No abastem prou, mai. El sentiment és constant. I no és per manca de recursos: és que deu estar inclòs dins el paquet de les coses. I no val a dir que cal avenir-s'hi. Ens avenim a moltes coses: a les humiliacions més xocants, a la misèria, a la injustícia, etc. A no abastar, no. Ho demostra la freqüència amb què repetim mots com 'orgull', 'humilitat', 'paciència', 'resignació', 'Déu', 'ciència', 'intelligència', i tota la rastellera. Sempre ens referim al mateix: al sentiment de no abastar. En aquest sentit parla igual el president de la Coca-Cola com l'últim borratxo de l'Eixample. Sembla que siguin els poetes que tenim més desenvolupada aquesta facultat de tenir el sentiment de no abastar. La poesia és un recurs, ja que només serveix per exhibir, exposar, aquest sentiment. La poesia és homeopatia que no cura.

Hi ha afers que, malgrat l'aparença, no s'abasten. El protagonista no n'és conscient, però igualment en paga les conseqüències. Les dones, per exemple, no abasten la magnitud del negoci amb què tracten, tot i no donar gens aquesta impressió. Ho paguen, també, i molt car.

Els fenòmens de no abastament són múltiples i multiformes.

No hi ha regles ni receptes per tal d'aconseguir un equilibri assenyat, car de fora podem judicar la vacuitat d'un altre, però el protagonista és incapaç d'adonar-se que el que abraça o abasta és vent. No tenim proves per fer-li-ho veure.

Tot i així, és allò que primer avaluem de l'altri: si abasta el que realment figura que abasta. El llenguatge és ple d'expressions per a desqualificar l'altri en aquest sentit: 'allarga més el braç que la màniga', etc. La ferotgia amb què investiguem si una cosa és autèntica obeeix a aquesta mateixa dificultat d'estar en harmonia amb allò que hom maneja. Quan excepcionalment es produeix, no ens ho creiem de cap manera. Trobem mil explicacions per demostrar la falsia. Escoltant la població, sembla que tothom és un impostor.

La millor solució és acceptar que possiblement siguem uns impostors: carregar amb la cosa.

Les 'proves materials' o el reeiximent no són indicadors que l'autor abastés els seus afers. Que Napoleó fes moltes coses reeixides no demostra que realment les abastés. Per això, agraïm a Mozart, Racine o Van Gogh la confessió del fracàs.

El no abastament, el suportem menys que l'errada, l'equivocació, tot i ser també molt empipadora.

abelliment. ¿Per què m'abelleix això i no allò? Encara que no ho sàpiga cientment, sé que hi ha una raó per fina força satisfactòria. Voler explicar-m'ho fóra poca-soltada.

abjecta, marginalitat. Hi ha *marginalitats* objectives, però no abjectes. El cas més conegut és el dels grecs respecte als romans. Els grecs eren uns marginals, però molt res-

pectats. Des d'un altre punt de vista, avui, els gitanos també són marginals, però respectats o es fan respectar, si més no.

Per raons per a mi incomprensibles, les situacions d'abjecció, tant en els particulars com en les tribus, duren molt més, són més consistents que moltes altres situacions o condicions aparentment més intrínseques i aparentment amb menys motivació per a canviar o menys fàcils de canviar: hom pot tenir la pell i altres aspectes físics exteriors com tothom, com la resta de la tribu i havent nascut abjectes hom es comportarà lliurement, de bona gana, d'una manera abjecta o servil envers els altres, que hom considera amos, ben naturalment. Hi ha com una afecció a ser fidels a la condició que els altres ens atribueixen. Per contra, les barreres físiques, com la negror, la baldadura..., són deixades de banda d'una manera molt àgil. Avui tots ho podem observar arreu del món. A la plaça de Sant Jaume, són contínues les manifestacions que indiquen aquest voler, realment nou o modern: tothom vol ser baldat, negre..., per dir millor, ben marginats. Tant és així que els alemanys han cregut necessari de contractar negres a correu, tant en els equips de futbol com en quadre de presentadors de tv, encara que no facin el mateix amb els turcs i menys amb els kurds. Per contra, hi ha dues manifestacions que no es produiran mai: a favor dels vells i a favor dels catalans. Planerament, són tabú, tot i ser els dos col·lectius més nombrosos.

Per a mi, l'inconvenient d'haver nascut en el si d'una família d'aquesta categoria ha estat haver hagut de perdre molt temps fent gestos de dignitat sobrers. No calien, però un no s'adona exactament de la situació: hom els fa d'esma o esperen que els facis. Finalment, hom veu la inutilitat de fer-los, doncs el cos del problema ultrapassa qualsevol iniciativa: és metafísic. Un avantatge és poder entendre, sense anar a veure-ho de prop, el fenomen de les castes de l'Índia, que també ultrapassa la raó.

abominació, misteri de l'. Segons com es miri, els catalans vivim en l'abominació de la desolació. Quan encara no ho entenia, jo ja creia que era així.

Vaig aprendre què volia dir el mot quan vaig veure la tenda d'una beduïna que no sabia composar-hi les coses. Tan poc que costava de posar el coixí en un altre lloc, més a prop de l'entrada, en l'avinentesa. I no: el posava o el tenia en el lloc més enfadós, inescient, intolerable i poca-solta: era ben bé com si *visqués* en l'abominació de la desolació.

abreviacions. És un fenomen relacionat amb el sentiment d'autosuficiència, no pas per un gust o tarannà específics d'una tribu, com diuen els autors de diccionaris no anglesos. Sembla mentida, tanta beneitura pertot arreu, fins en les coses més senzilles i solemnes, com pot ser un diccionari.

absolució. Fins que la son no et reti, fes tot allò que t'abelleixi. Si no et surt, desa-ho. De nit, el treball es farà sol.

absurditat del que és. Tothom la reconeix, però la tolera. Es fonamenta en aquestes raons.

Perquè és, pel sol fet de ser, d'existir. És més raonable, més bell, més assenyat, el buit, el no-res, el silenci, que no pas el contrari, com pensem tots, tret dels mossens i dels funcionaris per motius interessats, vergonyosos, inconfessables...

Però tots patim la síndrome d'Estocolm: ja que existim i ens trobem segrestats per

l'existent, diem que és plaent i satisfactori, sense miradors amb guàrdies apostats visibles, sense que res ens obligui a dir aquestes beneitures: ens vénen. Una gàbia espaiosa, però una gàbia.

Perquè té una 'forma' determinada, tan entenedora, ai las!, si és que no queda altre remei que en tingui alguna... Dit altrament: és innecessària: només s'ha d'entendre com un *must* de crueltat que tingui una forma.

Perquè aquesta forma té una forma, consistent a no poder deixar de ser com és. Que no hi regís la llei de la gravetat, per exemple, és impensable. Jo no li trobo cap gràcia especial a aquesta llei, com a la resta de les lleis que li donen la dita forma irreversible.

Perquè ha generat o produït la intel·ligència, l'eina que obliga o, si més no, facultat de copsar-la, aquesta absurditat. Sembla que no era una cosa així de necessària, d'inevitable, que l'Univers haguera pogut ben bé estalviar-se'n. Si més no, la humana, però vés a saber quantes d'altres diferents n'hi ha escampades, enjondre.

Perquè precisament jo he estat un dels qui s'ha vist tocat amb el càstig d'adonar-se'n, d'aquesta absurditat.

Perquè malgrat la ferocitat del seu desordre, donada l'enorme multitud d'elements que componen la realitat i la 'no realitat', els humans tenen la sensació que no és així i fins i tot es creuen en capacitat d'ordenar-ho: són uns campions en no carafejar-se gens davant de fets tan diversos com poden ser el mal alè d'una monja, un cranc viu i un *jeroglífic*, i fer-ne un tot del tot, un conjunt, familiar, bonhomí, aclaparador, diguem-ho clar. Entre la classificació d'un científic i la d'una madona corrent la *diferència* és imperceptible: car ambdós expressen la mateixa beatitud, conformitat i entusiasme davant el resultat de la pròpia classificació.

Perquè tot està preparat, disposat, programat, calculat, perquè hi apareguem nosaltres i ens en queixem: concretament de l'absurditat. En totes les generacions són molts —o molts més del que hom suposa— que han pensat exactament com jo, naturalment, no a causa de cap extravagància. El meu pensar mateix no és meu: és automàtic, previst. Que aquesta nit magnífica que fa finestra enllà, que senti a flor de pell la beatitud, la plenitud i la calma que m'inunda, que amb el dit menovell toqui amb voluptuositat el vellut verd de la taula i que pensi el que penso és tan previst i greu com la llei de la gravetat: era previst des del començament del temps, des de l'instant de la Creació. Trivial, per tant, com córrer a galop tirat o fer baves un bover.

Perquè ha produït la màxima absurditat, per dir millor: la natura, essent de mena canviant i mortal, mirada en tots els seus aspectes i des de qualsevol punt de vista, ha produït els humans, que, com a humans, són immortals i no canviant, per tant... un humà, a partir del moment que va esdevenir humà, va esdevenir immortal. Que els individuals ens morim o bé que per un cataclisme *desaparegués* tota l'espècie, els humans continuarien existint i essent immortals. Aquesta perversió o aquest error de la natura és el més greu que ha comès i és la causa de la intrínseca infelicitat humana. Un humà voldria ser tan feliç com una au del paradís o bé un coiot, però aquesta desavinença amb la natura —la immortalitat— li ho nega absolutament. Però això no té remei ni *palliatiu* de cap classe. Només s'empitjora amb el fet de ser aparentment mortal: la mort real, concreta i ciutadana és un *must* de confusió. Un malentès. Si almenys ho veiéssim com un senyal de l'absurditat, encara, però som molt lluny de pensar-ho així. Aquesta mort és una falsa mort. S'ha acabat de dir beneitures com allò de 'una mort

per una millor naixença'. No morim ni naixem, ve-t'ho aquí. Hem restat immòbils dins un oceà de moviment. Això explica que els humans concrets no saben si es volen morir o no. En general, no poden saber què volen. Podem observar els estralls de l'islamisme, que no són cap fantasia, ans l'expressió feaent d'aquesta contradicció, no d'altra cosa, com voldrien molts garneus, els ecologistes en primer terme.

abundor. Consisteix no pas a tenir molt i molt del que sigui, ans a tenir tot allò de què tenim ganes, justament, no del necessari com diuen, que és tota una altra cosa.

Fins que no em vaig establir a l'Eixample no havia sabut què era la veritable abundor, la plenitud, la lucidesa i la calma, que són una mateixa cosa, però diferent de la necessitat.

abundor, horror de l'. No se'n parla massa i quan hom ho fa només es parla de tedi, d'*amesellament*, i coses semblants. I no és així. L'excés, la sobreabundància, la plenitud —que són coses essencialment relatives o sotmeses a la peripècia de l'apreciació d'un mateix: mai collectives— quan s'esdevenen em causen la mateixa sensació que la carestia, la necessitat real d'alguna cosa. Per dir millor: tinc ganes de sortir-ne el més aviat possible, d'aquell estat. No sóc jo qui se n'adona: és la meva ànima a qui se li dispara l'alarma. No li agrada: ve-t'ho aquí. És així de delicada. Ara: comprenc que el crescendo pugui acabar molt malament: creure en Déu, per exemple. Estic convençut que molts que s'hi han convertit ha estat per aquest camí insuportable de l'excés sobrevingut i que no poden manejar.

Ara bé: també començo a aprendre a manejar aquests excessos.

abús de la gent. És una de les passions majors dels humans. Dir tecnicismes com *paidofilia castrensis (castrense)* o que els ordinadors usin un noranta per cent de terminologia inútil són bons exemples d'això. I no hem de ser hipòcrites: la violació, l'estupre... són parts del mateix instint d'abús. Tan greu és una cosa com l'altra. Tan greu és violar un nen/nena belga com deixar anar una instrucció innecessària al Windows. Tots hem comprovat que la indefensió del veïnat ens produeix plaer real, amb tots els ets i els uts. Una part de la irresistible atracció que els nens exerceixen sobre les dones rau en aquest mateix fet.

acceleració. Ha estat la manera més efectiva per lluitar contra el Mal. Abans, hom sabia que hi havia negres que patien fam: hom creava el DOMUND, que ha durat cent anys, implacable, com una paparra. Avui, de bon matí veiem com es moren de gana dos-cents mil negres; a la tarda, el partit de futbol ja ens ho ha fet oblidar. Tots els candidats a treure un profit dels negres no tenen temps, es troben materialment sense feina i criden i blastomen per les andrones. Hem guanyat això, que és guanyar molt.

Una olla de terra servia per a bullir el menjar. Una olla de terra no exigia res més: ni recanvis, accessoris o assistència tècnica. Avui no hi ha res de semblant. Avui tot exigeix altres coses, que alhora n'exigeixen d'altres... I en això consisteix la dita 'acceleració dels temps'. Cap misteri. Beneïda sigui aquesta acceleració. La bestial simplificació del passat s'ha esvanit. S'han acabat les interminables vetllades davant la *foganya (fogata)* passant el rosari i pelant ametlles... De fet, la sobirania de l'olla era una ofensa, una tirania, com una mare potentent.

No és cap ficció, encara que sigui un fet mental i que la viuen més intensament uns que d'altres. Suposo que un americà l'ha de viure amb menys intensitat, car ja fa temps que viu accelerat, espontàniament, metafísicament. Nosaltres la podem sentir i viure sobretot per la documentació, informació, que tenim de la superba calma del passat. Encara que sigui bèstia, jo signaria per tal de suprimir el passat, tot, en tots els sentits. Així comprendria millor el present, m'hi adaptaria millor. Dante i Milton de fet em confonen amb llur missatge que ve a dir que tenen el món a la butxaca.

I conseqüentment em repugnen aquells que avui exhibeixen la seva cretina seguretat que entenen el present. He hagut de prendre mesures resoludes: no escoltar-los, no llegir-ne res. El que pugui entendre —la visió global— he de ser jo mateix que m'ho faci. Allò de la Bíblia que vindran falsos profetes és una magnífica intuïció. M'he acostumat a refer cada dia la visió del conjunt. És incòmode, però sense fer aquesta gimnàstica estic convençut que enfolliria definitivament. Segurament és l'horror d'aquest pensament que em fa fer aquest exercici de refús i de neteja.

Ara bé: aquesta acceleració, essent universal, implica alhora una paràlisi forçada d'altres comportaments. És per aquesta raó que jo m'he fet eremita i he imaginat la teoria del Canvi per poder endurar-la i justificar-la. En la pràctica, jo no la puc viure. Però el fet que pugui fer el que faig vol dir que està bé. Molt bé. Molt bé, en el sentit que hom no hi pot corregir res. Abans, era constant la pressió de les iniciatives a voler canviar les coses o bé perquè no canviessin. Això s'ha acabat. Hem entrat en el Canvi.

acceptar. El més pràctic és acceptar-ho tot. No fer cap diferència. I no voler fer cap esbrinament estult.

Només als americans no els en és defès, de fer-ho. Llur tria mai no és equivocada. Si han estat els holandesos i no ells que han trobat el CD-ROM, no vol dir res. Als catalans, també se'ns podria ocórrer una altra cosa semblant. Segur. La Phillips, amb tants d'esforços, amb tants d'errors —maquinetes d'afaitar...— no és sobrenatural que trobessin alguna cosa... 'Qui s'afanya, sempre guanya'.

accessibilitat. És ben difícil trobar l'equilibri. Una cosa realment abastadora cal que tingui dues condicions contradictòries: el màxim de visibilitat i el màxim de concentració. Un ordinador és això, però la llàstima és que no tot pugui ser així.

accídia. Una de les xàquies més bones de curar, donat el plaer que ocasiona de curar-se-la.

acolloniment. Hom pot acollonir-se sense cap motiu, amb els mateixos símptomes que quan n'hi ha. Com un mal de cap. Naturalment que es tracta d'una obscura pèrdua de confiança en un mateix, però sense que un en pugui determinar el motiu, la provinença...

Alguna de les formes d'ansietat també hom hauria de considerar-les des d'aquest punt de vista.

acondiament. És un aspecte que em costa d'entendre de les dones. Molt equivocadament penso que és per fer goig. Això voldria dir que teòricament estan preparades per a practicar el sexe en qualsevol moment del dia, en qualsevol lloc. Jo, quan m'agenço i m'acondiament és amb aquest propòsit, vull dir que no és perquè sí, com automà-

ticament... Les dones curen llur pell, cada dia, cada dia... Quan em vaig deixar créixer la barba va ser per estalviar i alhora per a defugir una servitud o dependència. Amb tot això les dones han de viure un estrès ben especial. M'imagino. D'una banda, viuen molt més distintament la cosa de l'envelliment i d'una altra, sembla que els afecti menys.

acostumament. Fins i tot m'estic acostumant al tedi, entenent el tedi com a pèrdua ocasional de tot projecte, de tota motivació.

acostumar-se a acostumar-se. A mi em costa. De mena, tinc l'enclí al vagareig irresponsable. Potser és això, per corregir-ho, que he esdevingut eremita. Vagarejar entre imbècils només aconduïx a l'infortuni.

acte gratuït. L'atractiu de practicar l'acte gratuït deriva del fet que fent-lo imitem el model de comportament diví, que també només es revela a través d'actes furtius i garantidament gratuïts dins la massa d'objectes i fets pesants i fortament causats.

Cal distingir l'acte gratuït d'altres actes psicòtrops, com pot ser un acte de valentia, entre d'altres coses perquè demana el secret i la solitud: mai un espectador. No vull dir que un acte de valentia sempre reclami un vident. Podem fer un acte de valentia tot sols, però no és tan sucós.

És molt, molt útil de practicar-lo, més que no pas rentar-se les dents o coses així.

Estalviar per estalviar no és un acte gratuït pròpiament o pur, però igualment útil, car ens ajuda a introduir-nos en el misteri de la catalanitat.

L'acte gratuït és la mateixa cosa que fer exactament el que volem o ens abelleix, però a l'acte. Són experiències intercanviables.

L'acte gratuït també podria relacionar-se amb la recerca de l'estrany (v.). Trenquem tots els llaços i amarres, que no és exactament el gust pel perill o també pel prohibit.

actitud inicial. L'actitud inicial ha de ser esperar que Déu posi dificultats, impedeixi obertament, allò que volem fer, encara que sigui una cosa tan innocent com col·locar o penjar una lleixa. A la ferreteria no tindran el vis que cal, malgrat sigui ben comú, hom entropessarà i hom farà vessar la galleda de la portera... Cal estar preparat per això i per a coses pitjors.

Però, atenció, també pot ser que no trobem cap obstacle. Tampoc no ens ha de venir de nou o sobtar: cal mantenir la calma i la vigilància. En realitat, Déu té classificats els humans en dues categories: aquells que Ell sap el que fan i no fan res més, i els altres, que ha de vigilar. Tot i així, el que vol és que pensem en Ell. Si ho fem, no ens desmorba, però si l'oblidem un instant es posa a destrossar-nos la casa. Així de simple. No hi ha res més trist i miseriós que la màgia i la religió. Els que fan aquestes coses es pensen que fent una cosa tan mecànica com posar una espelma o portar una estampa, Déu hi farà res. Déu ni se'ls mira: els deixa fer en el seu infortuni de *cretinesa*. Si hom ha tingut la dissort d'embolicar-se amb alguna cosa d'aquestes, cal desempallegar-se'n de seguida i afrontar nuament les coses.

activitat. És tant la font absoluta de plaer que penso que la meua fascinació pels somnis és, fonamentalment, degut al fet que són també activitat, de la mateixa manera que construir un pont o maldar per qualsevol causa.

No sé si l'atractiu de l'activitat és degut al fet que és el *background* necessari de la creativitat o bé si és seductora per ella mateixa i la creativitat l'he de considerar només com un producte. No podria dir-ho amb certitud.

Comparant l'acció i la saviesa o el poder, l'activitat dona més plaer; en tot cas, més sovint, més garantit. Hom podria considerar la saviesa o comprensió de les coses com una activitat múrria, més astuta, més refinada, però, ai las!, no sempre engega el mecanisme del plaer. Són molts els savis que se n'han queixat i han deixat constància de llur decebedora sorpresa. Això, els honests; els altres que no volen o no poden reconèixer el fet tenen la fretura de comunicar constantment el plaer de què voldrien fruir. Cal evitar-los. Són l'abominació.

L'acció no té totes les gràcies, ni de molt. Ara: l'elogi o l'estimulació de la vida monàstica amaga sempre algun tipus de repressió, dicible o indicible. Això s'ha d'aplicar tant als individuals com a les comunes. *A contrario*, l'acció, per molt estulta que sigui, sempre té un punt de creativitat. En tot cas, per sortir d'un cul de sac, és més probable que trobem el procediment a través d'alguna acció que no pas a través de la contemplació, si no és una contemplació activa.

L'estat de gràcia és tan potent, que fins i tot en situació gairebé zero, es produeix la capacitat d'una mena d'acció, molt alentida, però acció al cap i a la fi.

L'acció, l'activitat física —traslladar un armari, instal·lar un llum...—, és molt útil, però ho és, al mateix títol, somniar, somniar per força. Per contra, no és tan clar que ho sigui la comunicació —participar en un simposi, anar al cine, llegir un llibre...

De cada cent accions o actes, noranta-vuit han de ser manats pel plaer, pur i simple. Dels que queden: un s'ha de fer per obligació, que ens hem imposat nosaltres mateixos, i el veïnat, a causa de força major: un incendi... És la dosi perfecta. Hem de rebutjar qualsevol excusa per tal de modificar-la. No n'hi ha. Això o el desastre de la perdició.

actualitat, conflictes amb l'. He tingut problemes amb la marginació, les incidències o esdeveniments, l'experiència i les experiències, la coneixença i les coneixences, la realitat, amb l'hàbitat, les condicions ambientals, els éssers vius, l'evolució, l'eternitat, l'ensenyament, la consciència, els cursos i processos, la ubiqüitat, fer vida comuna, la comunió dels sants, l'autoconservació, trobar-me en un lloc, trobar-m'hi o no trobar-m'hi, la temporalitat, la presència i l'absència, la contemporaneïtat i la contemporització, els moments, l'acte i els actes, l'actualitat, la virtualitat i l'actualització, la immediatesa, els vincles, els intermediaris, l'espai, aquest món i l'altre món, l'immemorable, l'esdevenidor, la contemporaneïtat i els contemporanis.

Segons l'estat en què ens trobem, o bé pot resultar-nos inintel·ligible o bé ens pot abassegar i deixar-nos fora de funcionament.

Començo a pensar que la clau per interpretar la meua vida ha estat això: una lluita constant contra la imminència, la presència, la immediatesa, l'actualitat. Lluita que no té explicació. No ha estat refús simple: ha estat una lluita contra. I continuem mantenint aquestes males relacions. Les dificultats d'aprenentatge i la pèssima interpretació de les coses haurien de relacionar-se amb aquest fet. Obviament, després, he volgut trobar-hi una bona raó, una justificació. N'he trobada més d'una, però no és la raó. Recórrer a la cosa patològica encara és pitjor, car a part de no explicar el fenomen, barra qualsevol altra sortida.

Allò que no té cap explicació és com l'actualitat no m'hagi anihilat, triturat o fulminat. Potser, encara que no ho sembli, una de les característiques de l'actualitat és ser tolerant d'alguna manera, fins i tot amb intolerants com ara jo mateix.

Per això deu ser que els somnis és l'únic que em fa companyia.

L'actualitat fa escriure: ¿què són els vietnamites? No hi ha cap explicació satisfactòria.

L'actualitat d'ara, d'aquí sobretot, es caracteritza per una exultació de la vulgaritat, de la popularitat, en l'aspecte que era més cru durant la meua infantesa: veure o sentir dos humans d'aquesta classe barallar-se. A canvi de poder emetre una baralla d'aquestes, la TV transmet contínuament el resultat d'assassinats. N'és un substitut, que a penes aconsegueix d'amagar les ganes reals.

actum non agas. No en facis cas. Si t'abelleix, fes-ho. Mai no serà el mateix.

Acumulo la riquesa

i la guardo en un calaix
que ningú no trobaria,
car no és copsable a l'ull
cobejós dels *coterranis*.

acusacions innecessàries. D'habitud, cometem dos errors: 1: Creure que el veïnat que coneixem tot al llarg de la nostra vida intervé o defineix la nostra vida. 2: Creure que ha estat culpa nostra que ens trobéssim o intiméssim amb aquest o aquell o amb aquest i no aquell. Ambdues coses són mentida.

La pròpia vida, l'engranatge autònom i automàtic de la pròpia vida, és molt més potent i seriós que no pas aquestes petites *atzarositats*, que, de fet, no tenen més importància que la infinitat de coses que ens esdevenen. No sabrem mai la importància que va tenir el fet que compréssim o no compréssim aquella cullera de plata, aquell divendres, en aquella botiga, d'aquell barri. Pot ser molt més transcendental que no pas el cònjuge que ens ha tocat.

adaptació. M'admira l'extrema velocitat amb què m'he adaptat a les noves situacions, havent estat tan fortament i pregonament adaptat a les anteriors. Potser no té cap mèrit, car els animals i els no animals també s'adapten. L'aigua i les serpents s'adapten també al terreny per on han de córrer. Potser, per adaptar-se no cal un coneixement especial o més intens de la cosa a la qual hom s'adapta. Potser tot és radicalment automàtic o cibernètic. Sigui com sigui, l'adaptació és un concepte cabdal o una categoria o caràcter essencial de l'ésser.

Té més mèrit adaptar-se a un medi sabent-ne l'escabrositat i lletjor que no pas fer-ho perquè un mateix és igualment lleig i escabros. Les orques són belles perquè s'han adaptat coneixent per fina força el medi en què s'havien de moure.

Dir que tot s'adapta és una absurditat, car figura que per executar aquesta operació cal que hi hagi prèviament alguna cosa a la qual adaptar-se. Evidentment que hi ha el fenomen de l'adaptació, però amb el mateix dret i obligació hem de parlar de creació. Ambdues maniobres no s'exclouen: cohabituen. La diferència més important que hi ha entre les dues és que l'adaptació és demostrable, car podem retrocedir a l'estadi anterior, tenir-ne proves. La creació o creativitat és indemostrable. De les trenta-dues mil possibilitats i probabilitats, n'ha sortit una, que, quan la veiem executada, la trobem la

més escaient i òbvia, però és una beneitura pensar així. Precisament, la creació no és la cosa més conseqüent.

Cal entendre que la creació no és privilegi humanal: tota la 'natura' crea també. Un humà mateix n'és una creació. Tant 'creació' són les dents com un collaret de perles. La diferència entre la 'naturalitat' de les unes i l'artificialitat de l'altre és aparent.

Més ben dit, l'evolució i l'adaptació són maneres de veure l'acte de la creació. Així, en realitat, només hi hauria actes de creació.

D'altra banda, la creació no és exactament trobar la solució a un problema o un procediment per a satisfer un desig arcaic, encara que aquestes coses hi van incloses, enganxades. Però només constitueixen el carburant de l'acció.

addicions. El misteri, el misteri de debò, és com o per què només uns pocs humans s'adonen de l'absurditat, la senten i fan alguna cosa. Per què la resta dels humans s'ho prenen d'una manera tan alegre. Potser la causa és perquè viuen tan veloçment que no tenen temps de ruminar res. I potser és programat que sigui així, car és evident que si el percentatge d'aquells que s'adonen de l'absurditat fos una mica més gran, hom s'aturaria, més o menys, en sec. També podria ser que en el joc continu del premi i de la punició a què els humans es veuen sotmesos no els permet de tenir una visió serena. Hom diria que hom passa del deler a la paüra sense cap *break*.

L'ordre de les coses és: 1: l'Univers ha produït la intel·ligència. Aquesta, desenvolupada o usada, tant si és per un atencenc, per un maori o per un alemany, arriba a les següents conclusions: *a)* la intel·ligència imposa la llei de la causalitat. Per això mateix és absurd parlar de 'pensament modern': és tan idiota com parlar del triangle modern; *b)* enduta per aquesta mateixa llei, busca un responsable de l'Univers; *c)* mentre fa aquestes dues accions prèvies, observa que la conducta natural de la natura, ell inclòs, és més aviat perversa; *d)* la seva intel·ligència resta estupefacta: no entén res, car aquesta mateixa intel·ligència és qui li ha fet fer aquestes consideracions i apreciacions desinteressades; *e)* que un humà va ser produït amb l'objectiu de mantenir-lo enganyat, cosa que esdevé a la immensa majoria dels humans i les excepcions són avortons d'aquesta mateixa maniobra.

L'Univers és tan pervers que consent un enteniment assenyat i satisfactori de les coses: així permet que quedem embadalits amb la teoria de l'evolució de les espècies i coses així.

L'absurd no és que el món sigui una vall de llàgrimes. Si fos un paradís prodigiós i frenètic, ho seria igualment, amb el mateix dret.

Ara: sempre arrencant de l'estat actual dels nostres coneixements i amb el testimoni de la tradició, no és una beneitura pensar que tot plegat és obra d'una persona molt i molt dolenta i molt atabalada en la seva dolenteria, que no li ve d'un tros. Parlant clar: una grosseria que no ens mereixem de cap manera.

Una meravella secundària de l'absurditat és que l'esforç de tot l'existent s'aplica a voler fer veure que és magnífic, malgrat tot i tot. Són escassíssims els humans que li han girat de debò l'esquena, a l'Univers. De cada set-cents mil milions, nascuts i enterrats, sis-cents mil nou-cents noranta-nou pateixen o han patit de dolenteria feliç, o ambdues coses alhora, sense possible fre o aturador.

—El ‘mal’ no són els ‘mals’. Com diria un marxista, aquests deriven de la ‘institució’, de l’Univers, del Sistema, del Procediment.

La raó em força a veure una relació entre un mal de queixal i la llei de la gravetat i l’afany de buscar el plaer com una fugida, un diabòlic dispositiu per tal de no veure la crueltat absoluta, planerament. I el plaer suprem és la creativitat, que naturalment és el més pervers. En aquest escrit, el lector veurà que és en els somnis, en el somniar on es pot gaudir-ne a pler, de la creativitat, que és l’únic territori lliure, contradictori amb tot el que dic.

La mort, que es produeix aviat, és l’únic fet assenyat i bell que l’Univers produeix malgrat ell, endut pel neguit de canvi constant, suposo. Si ho sabés, si ho pogués saber, segur que la prohibiria, la mort. Tota la resta, que no sigui la mort-mort, és desordre, orbetat i *estolidesa* (*estultícia*).

L’Univers, en la seva universalitat o totalitat, ha de ser tan miserable com una criatura humana qualsevol i concreta —o una estrella, si agrada més—. L’únic que s’esdevé és que no podem tenir la sensació de conèixer-lo com si fos el veí del replà. Els aspectes que en coneixem —i en podem conèixer— segur que han de ser ben trivials i no han de tenir res a veure amb la cosa. És com si penséssim conèixer un lleó només perquè hem pogut determinar que és un animal que té la pell falba.

Vet aquí un mur infranquejable: imaginar un Univers fet altrament. La invenció del Paradís o de l’infern —en realitat un Univers altre—, és la ruqueria més gran que els humans hem dut a terme. No és possible. I aquesta és la primera i suprema contradicció amb què es topa un humà. Estem lligats de peus i mans, atrapats. El que hi ha és *invivable* i no podem imaginar una altra cosa, si no som irremeiablement nicis. Imaginem vagues millores del que hi ha, però el sistema no el podem tocar, no és al nostre abast. Descriure i corregir desgràcies tothom ho fa, però això no modificarà mai la pesantor del conjunt.

Amb gran astúcia, els antics teòlegs començaven per dir tot el contrari del que he dit; per dir millor, donaven per fet que és millor existir que no el contrari, i com que un humà, per natura, vol el millor, la perfecció..., doncs... *Ladoquisme* —argument ad hoc— no pot ser més míser. Un humà probablement vol el millor en general, però no tots han de coincidir a pensar que el millor sigui l’existència en general. Voler això no depèn d’ells, ans de lleis que els depassen radicalment, que no podrien entendre mai cap d’aquells teòlegs donada llur *murriosa* congènita i servil.

Aquesta declaració de principis de l’absurditat no serveix per a res, però és necessari establir-la per tal de sostreure’s a l’enclí de parlar-ne o, pitjor, fer-ne un què. S’ha de dir i s’ha de desar. A diferència de Déu, que se’n pot tractar lliurement i sense cap bardsa, car pertany al domini públic.

‘**A diferència dels cavalls salvatges**, haureu de treballar, tenir pares i parents, policies, preceptors, profetes, preveres, parella, paràsits, polls...’. És evident que no és Déu qui parla, ans un adoquista molt més recent, parisenc: és molt probable...

admiració. Voldria ser admirat, però mai no he fet res realment adequat en aquest sentit. Una contradicció ben lamentable. Mai no he fet res d’útil, com Pasteur, Fleming, sobretot Madame Curie..., que jo, el veïnat, les putes, es sentissin agraïdes. Però, no sé com fer-ho. En definitiva: suposo que voldria ser admirat, sense ser l’ar-

quitecte d'alguna piràmide, sense ser Itzhak Rabin... Un fenomen de paranoia... També podria ser que duc a un extrem insensat la regla cabdal de la cultura de la nostra comuna, per dir millor, l'estalvi.

Admirem qui sap desfer-se

dels fermalls per ell tot sol,
dins del riu que l'arrossega.
De fet, jo no he fet res
que no fos aquesta tasca.

adonar-se. Tothom se n'*ufana* (*ufaneja*), com a cosa personal, i és la cosa més corrent. Una altra cosa és saber per què ens adonem del que ens adonem o, segonament, treure un profit de la percepció. Adonar-se per adonar-se, els peixos també ho fan i ens donen cent voltes, i, probablement, els microbis més microbis. Allò que no és tan corrent és inquietar-se de l'aprenentatge, de l'*adonament*, de la percepció: per què això sí i això no. I continuar avançant per aquest camí.

No cal acusar-nos de no adonar-nos d'allò que podríem observar i que el veïnat observa. Allò que copsem, que tenim present, és justament i exclusiva el més convenient per a nosaltres.

M'he adonat amb sorpresa i espant que el veïnat no s'adona de res, no apreua les invencions, no sap què porta entre mans: ben bé com robots. Avui un humà parla amb sa mare des d'una distància de trenta mil quilòmetres i ho fa amb la mateixa naturalitat, indiferència i patxoca de quan només ho podia fer quan la tenia a una distància molt reduïda o bé cuina amb microones amb la mateixa manca d'emoció que quan havia de fer-ho amb foc i llenya.

adquisicions. Amb la Segona Guerra Mundial fou incorporat definitivament el fet que la misèria era eròtica. Avui el sadomasoquisme forma part del repertori de totes les cases de putes i de tots els catàlegs de vídeos. Jo penso que fou a causa de l'esclat alemany.

adventisme. Doctrina comuna a diversos grups cristians segons la qual és imminent el retorn de Jesucrist al món per tal d'establir-hi el seu regne i menar aquell vers la seva fi.

Només els catòlics poden oposar-se a un pensament tan enraonat.

aeroport, nou. Sobre les pistes actuals del Prat es construiria una piràmide, que substituiria totes les instal·lacions de l'actual aeroport... A mitja alçada del rost més escaient, aquesta piràmide tindria una boca, una fenedura, que seria el començament de les pistes, per on les aeronaus entrarien amb les màximes garanties de seguretat. De fet, en passar el marc de la porta, la nau restaria immobilitzada, per un sistema de punts imantats. Fins i tot l'Endeavour hi podria aterrar. Del subsòl, en sortirien trens subterranis de gran velocitat que arribarien fins a les grans ciutats del continent europeu i asiàtic, tret de Roma, si encara existís el papat, on traslladarien les riqueses i mercaderies que els avions haurien adollat. Aquest servei arraconaria el de les naus marines, lent, obsolet i perillós per a la natura. Naturalment, aquesta piràmide atrauria una gran gernació, però no es deixaria construir a la vora. L'interior ja tindria prou cabuda per allotjar les multinacionals que ho sol·licitessin, pagant un lloguer que no ultrés ningú. Una intel·ligent xarxa d'ascensors i escales mecàniques ultralleugers i ultrarà-

pids connectaria tots els indrets. Les instruccions òbviament serien totes i sempre en català. Per contra, el silenci fóra complet, tant que hom podria sentir la correguda d'un escarabat furtiu, si mai hi entrava... Quina delícia no fóra observar aquesta meravella des de la talaià de Montjuïc, alçant-se majestuosa enmig de les hortes de la plana. No cal dir que totes les cases del Prat serien esmicolades i polvoritzades i el lloc que deixarien seria poblat per les magnífiques escarxoferes del Prat mateix.

afalacs. Ens agrada que ens afalaguin, però es millor buscar el plaer en coses no tan *ca-restioses* i ruïnoses. Millor prescindir-ne.

Tot i així, pot esdevenir-se que siguem objecte d'un afalac gratuït, inesperat, furtiu, i nosaltres sentirem un petit calfred, una breu esgarripança de plaer. No li hem de donar més importància que a la picada d'un moscard domèstic.

afectivitat. Qualsevol sentiment que commou l'ànima (ira, compassió, odi, amor). 2 *esp* Amor no sexual per una persona. Sentir molt d'afecte pels amics. 3 Afecció. 4 *psic* Procés psíquic que proporciona determinades qualitats subjectives en el camp de la consciència (agradable, desagradable, interessant, etc.) i que alhora condiciona el sentit dels impulsos i les reaccions.

L'afectivitat és un mecanisme o dispositiu autònom i optatiu. És com els somnis: es poden tenir i viure o bé no. L'ordinador, ara, el veig necessari. Tot i així he passat la vida sense. Convé fer la distinció entre les coses. Passa amb molts d'altres fets: veig que hi ha gent per a la qual és impensable la no existència de la música; en mi, ha estat un fet aliè, que ni tan sols he entès. D'una manera més vasta, hom podia comparar tots aquests fenòmens amb la teoria dels *residus* (v.). Els residus, quan no ho eren, també eren necessaris.

Es produeix, existeix, però un humà pot prescindir-ne o limitar-se a fer com si. I no passa res. Almenys, aquest ha estat el meu cas.

Hem estat educats de tal manera que creiem que tenim l'obligació a tenir relacions afectives amb les coses i les persones que tractem. A mi, ja m'hauria hagut de resultar sospitosa la pressió de les autoritats en aquest sentit. En realitat, l'afectivitat és una forma de control, com el carnet d'identitat. A part d'això, gastar afectivitat amb una cosa o una persona és una terrible pèrdua de temps. Temps que prenem al temps del coneixement, del coneixement del viure, que és molt més complex i interessant. Des d'un punt de vista estrictament sanitari, és més salutífer prescindir d'aquesta addicció: tot funciona millor.

'afro-lesbo-cubana'. Tothom té un nom, tret de nosaltres. Pertanyem a la classe dels innominats i potser a la subcategoria dels innominables.

agitació. És tan universal el coneixement del fet —que l'agitació només afegeix desordre al conflicte— que gairebé tothom es comporta amb capteniment davant d'un tràngol, tant els nepalesos com els dolomites. El problema és que, després, sempre es comporten igual, hi hagi o no hi hagi tràngol. I és patètic tant garratibament i circumspècció. N'hi ha que perden del tot el món de vista i mentre agonitzen pleguen el mocador amb tota pulcritud i es torquen la gota del nas, davant l'admiració beata dels parents: és allò que aquests fan constar a l'esquela.

Sempre és *penalitzada* (verb *penar*). Però les causes que l'engeguen sempre són divi-

nals... ¿Que per què s'esdevé així? Cal considerar el fet com a correlat del que passa amb l'Univers, de la contricció germinal de l'Univers.

agonies. Hom propala que només hi ha un tipus d'agonia. Jo, entre d'altres menors i corrents potser, n'he passades dues de gran calibre, però molt diferents l'una de l'altra, des de tots els punts de vista.

agraïments. Si hagués d'agrair alguna cosa, agrairia els somnis. El fetge, el cor, els bíceps... són regals interessats emmetzinats. No cal agrair-los en absolut.

agrarietat. *L'agrarietat*, com totes les explicacions teòriques de caire materialista, pequen de generositat: volen explicar massa coses.

Aparentment, els catalans som molt agraris, però l'explicació de la catalanitat per aquest motiu és no científica, és inútil i és kitsch.

Si hi haguéssim de tornar, més valdria que pleguéssim, d'una vegada. Per això sóc partidari aferrissat de la proliferació nuclear, quant més millor, car és l'única garantia contra un retrocés. Ha causat més dolor *l'agrarietat* que no pas l'explosió de mil milions de Txernòbils. És patètica, malintencionada, moralment miserable i molt catòlica, la moda de voler conservar el món, amb l'excusa d'aquests accidents.

aguts, bisíl·labs, mots. Són els millors per denominar les coses: esclaten de sobte i s'apaguen en sec. Els monosíl·labs són inconveniències: com un tro, un espetec... I els que en tenen més ja no són mots: són novel·les. 'Lluc', 'Vic' no són escaients; 'Rupit', 'Olot' són mots com cal; 'Barcelona', 'Vallirana' són narracions, molt diferents, però narracions.

Ahir a vespre era un porc

que podia i que bevia
aigües brutes en els tolls.
Em desperto i sóc un cigne
que pot veure no només
els cabells de la pastora,
ans les ones d'aquest llac:
el miracle és tan benèfic
que m'adormo per gaudir
millor aquesta gran mudança.

ai bilíúv in jíses craist. Dit per un americà és creïble. En tot cas, té més força que no pas el 'jo crec' nostrat. Les 'is' són més creïbles, miri's com es miri: els monjos budistes ja ho van veure fa mils i mils d'anys.

Ai de tu i ai del dia

en què vulguis abastar
coses poc agafadores:
tots els déus conspiraran
perquè caiguis dins l'abisme,
perquè siguis bandejat,
malaurat i vulnerable.